

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ДОБРОЧЕСНОЇ ПОВЕДІНКИ ЯК СКЛАДОВОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

УДК 342.9

Ушкальов В. В.

Канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємства
та організації бізнесу ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Анотація. В роботі наведено результати узагальнення практичного досвіду з формування доброчесності в системі підготовки фахівців-економістів і визначено місце та роль доброчесної поведінки у формуванні соціальної відповідальності.

Ключові слова: академічна доброчесність, соціальна відповідальність, формування професійних навичок.

Annotation. The paper presents the results of generalising practical experience in the formation of integrity in the system of training economists and identifies the place and role of honest behaviour in the formation of social responsibility.

Keywords: academic integrity, social responsibility, professional skills development.

Постановка проблеми. Зміна суспільних орієнтирів та пов'язана з нею маргіналізація суспільства не могли не позначитись і на системі освіти. Виховні функції сім'ї та освітніх закладів стали значно поступатися в пріоритетності іншим функціям навчальних закладів, що в сукупності призвело до поширення негативних тенденцій й у ставленні здобувачів до освітнього процесу в цілому. Широке розповсюдження дистанційних технологій та розвиток технологій штучного інтелекту лише додали нових викликів. Впровадження у систему освіти закордонних традицій доброчесності через наявні відмінності в культурних традиціях не могло забезпечити суттєвих результатів без істотного переосмислення та адаптації, а отже, формування системи моральних якостей здобувачів та майбутніх фахівців і надалі залишається актуальною проблемою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Доброчесна поведінка учасників освітнього процесу, як відома, виступає не самоціллю, а елементом системи забезпечення якості освітніх результатів [1]. Проте цим її призначення не вичерпується. Інтеграція доброчесності як пріоритетного морального принципу до системи індивідуальних цінностей особистості визначає не тільки якість освітніх результатів, а й подальшу поведінку майбутніх фахівців у професійному середовищі, зокрема в тих ситуаціях, які потребують прояву особистого ставлення та здійснення морального вибору [2]. А отже, формування доброчесної поведінки – це не тільки і не стільки ознайомлення здобувача з нормами, скільки цілеспрямоване та системне формування його професійної свідомості, де доброчесність виступає неодмінною складовою ставлення до професії і професійних завдань, а в широкому розумінні – ставлення до колег, професійної спільноти та суспільства в цілому.

Саме тому лише інформаційні та контролюючі заходи з формування доброчесності не є спроможними вирішити зазначену комплексну проблему. А отже, в освітній теорії та практиці залишається недостатньо дослідженим аспект інтеграції принципу доброчесності в систему професійної свідомості майбутнього фахівця.

Метою дослідження можливостей інтеграції систем формування доброчесної поведінки та соціальної відповідальності майбутніх фахівців у системі вищої освіти.

Викладення основного матеріалу дослідження. Сучасні погляди на освіту сходяться на тому, що поведінка здобувача в освітньому процесі має відповідати принципам академічної доброчесності. Своєю чергою, прийняття особою принципів доброчесності як керівних моральних орієнтирів в ситуації вибору та інтеграція їх до системи цінностей здобувача мають не тільки утилітарну освітню, а й значно важливішу мету, яка полягає у формуванні та розвитку системи життєвих орієнтирів особистості. Отже, для забезпечення дієвості принципів доброчесності здобувач має вбачати їх роль і важливість для подальшого професійного життя.

Слід зазначити, що система етичних регуляторів поведінки є значно ширшою і загалом стабільнішою, аніж застосування нормативно-законодавчих регуляторів. Отже, професійну поведінку неможливо звести лише до чіткого виконання наявних нормативно закріплених вимог. Вона передбачає також широке застосування етичних принципів і систем регуляції взаємин, де одним із сучасних напрямів виступає соціальна відповідальність.

У сучасних наукових дослідженнях соціальна відповідальність розглядається як система цінностей людини, що визначає її ставлення до власної діяльності та її наслідків, а також як елемент корпоративної культури, що визначає особливості організаційної поведінки [4]. Формування соціальної відповідальності фахівця при цьому також розглядається як прийняття ним певної системи норм з подальшою інтеграцією їх до системи індивідуальних цінностей. Тобто соціальна відповідальність забезпечується тим самим шляхом, що й формування доброчесності в академічному процесі. А отже, розгляд доброчесності в контексті формування подальшої соціально відповідальної поведінки може бути представлено як напрям забезпечення послідовності та спадкоємності у формуванні та розвитку системи етичних регуляторів майбутніх фахівців. При цьому фокус на завданнях соціальної відповідальності буде складати як систему стратегічних цілей розвитку особистості, так і систему мотиваторів, які впливатимуть на поточну поведінку здобувачів. Виходячи далеко за межі освітнього процесу, соціальна відповідальність надає ширші можливості для усвідомлення практичної цінності засвоєних принципів – не лише для оцінювання власної поточної поведінки, а й для орієнтації на її віддалені наслідки у середній та далекій перспективі

Таким чином, формування доброчесної та соціально відповідальної поведінки слід розглядати як цілісну систему виховних і розвивальних заходів, спрямованих на вирішення таких завдань:

- формування навичок рефлексії власної діяльності, оцінки та прогнозування її наслідків;
- формування мотивації навчання та професійного розвитку й системи підтримки діяльності;
- удосконалення системи взаємовідносин з оточуючим середовищем на основі принципів урахування інтересів інших сторін;
- розвиток навичок самоорганізації, самоконтролю та саморегуляції у навчальній та професійній діяльності й міжособистісній комунікації;
- формування навичок ефективної поведінки в ситуаціях конфлікту інтересів, цінностей і невідповідності рольовим очікуванням;
- усвідомлення системи наявних індивідуальних цінностей та розвиток системи особистісних моральних критеріїв на основі інтеграції принципів доброчесної та соціально відповідальної поведінки.

Засобами вирішення визначених завдань можуть бути:

- системи індивідуальних і групових завдань, що використовують технології рефлексії та зворотного зв'язку;
- інтерактивні форми взаємодії, що передбачають розв'язання проблемних ситуацій в еквівісимальних системах;
- збільшення частки навчальних завдань, що передбачають узгодження дій чи вирішення морально-етичних питань;
- використання завдань, що потребують рефлексії власної організації та оцінки ефективності когнітивних, комунікативних та емоційних процесів.

Висновки. Інтеграція систем формування доброчесної поведінки та соціальної відповідальності майбутніх фахівців в системі вищої освіти буде сприяти і зростанню якості навчальних результатів (за рахунок оптимізації індивідуальних зусиль у використанні навчальних технологій), і розвитку системи цінностей здобувачів, і зростанню рівня їх навчальної мотивації. У подальших дослідженнях доцільно зосередитися на вивченні спроможності зовнішніх впливів змінювати перебіг формування згаданих психологічних утворень, а також на розробці моделі вдосконалення системи виховання і розвитку з урахуванням їх значущості.

ua/UJRN/Nvmgu_jur_2018_34_3. 2. Чумаченко М. О. Академічна доброчесність як фактор формування професійної самосвідомості здобувачів вищої освіти гуманітарних та культурно-мистецьких галузей знань. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2020. № 2. С. 52–57. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdakkkm_2020_2_11. 3. Семків Т. Впровадження інституту перевірок на доброчесність в законодавство України. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2017. № 2. С. 11–16. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnapu_2017_2_4. 4. Сазонова Т. О., Галинець І. В., Переверзев С. С. Соціальна відповідальність підприємства як прояв його корпоративної культури. *Економічний форум*. 2018. № 4. С. 314–319. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2018_4_51.

Стаття надійшла до редакції 02.10.2025 р.

ДІЛОВА РЕПУТАЦІЯ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ АКТИВ ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ: МОДЕЛІ ВИМІРЮВАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ

УДК 338.48:005.336.3

Чайковський С. Д.

Здобувач вищої освіти
третього (освітньо-наукового) рівня
ННІ економіки і права ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Анотація. Досліджено ділову репутацію як стратегічний актив готельного бізнесу. Розглянуто фінансову, маркетингову та цифрову моделі оцінювання. Запропоновано інтегральний підхід «Online-Offline Reputation Index (OORI)» оцінювання ділової репутації готельних підприємств.

Ключові слова: ділова репутація, готельний бізнес, стратегічний актив, оцінювання, модель.

Annotation. Business reputation as a strategic asset of the hotel business is studied. Financial, marketing, and digital assessment models are considered. An «Online-Offline Reputation Index (OORI)» integrated approach for assessing the business reputation of hotel enterprises is proposed.

Keywords: business reputation, hotel business, strategic asset, evaluation, model.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації та цифровізації готельний бізнес стикається з жорсткою конкуренцією, де традиційні фактори успіху, такі як ціна, локація чи якість обслуговування, вже не є достатніми для забезпечення стійкої конкурентної переваги. Зростаючу роль відіграє ділова репутація, яка формується під впливом сприйняття клієнтів, партнерів і суспільства загалом. Репутація стає нематеріальним активом, що визначає довіру до готельного підприємства, впливає на рівень завантаженості, можливості стратегічних партнерств і доступ до інвестицій. Особливої актуальності ця проблематика набуває в умовах поширення онлайн-платформ (Booking.com, TripAdvisor, Google Reviews), де відгуки клієнтів формують публічний образ бізнесу та безпосередньо впливають на поведінку споживачів. Водночас у кризових ситуаціях, зокрема воєнного стану чи економічної нестабільності, репутація може стати ключовим чинником виживання і відновлення готельних підприємств. Попри визнання